

Zwerfjongeren aan het woord

Onderzoek en Statistiek Groningen heeft als kernactiviteiten instrumentontwikkeling voor en uitvoering van beleidsgericht onderzoek, het toegankelijk maken van grote hoeveelheden data uit verschillende bronnen, gegevensanalyse, projectevaluatie en dienstverlening bij overheidsmarketing.

Zwerfjongeren aan het woord

Marjolein Kolstein

Met medewerking van:

Laura de Jong

Jelle Straatsma

Frans Oldersma

Onderzoek en Statistiek Groningen, juni 2013

<http://www.os-groningen.nl/>

Inhoud

1. Samenvatting	7
2. Inleiding	9
2.1. Inleiding	9
2.2. Doel van het onderzoek	10
2.3. Opzet van het onderzoek	10
3. Gesprekken	11
3.1. Woonsituatie	11
3.2. Hulpverlening	15
3.3. Gezondheid	16
3.4. Dagbesteding	18
3.5. Financiën	20
3.6. Zwerfjongeren	21

1. Samenvatting

In 2010 heeft het kabinet de volgende definitie geformuleerd: 'Zwerfjongeren zijn feitelijke of residentiële daklozen onder de 23 jaar met meervoudige problemen'. Nog steeds 'zwerfen' volgens deze definitie zo'n 8.000 jongeren op straat, zonder vast dak boven hun hoofd en zonder de zorg van ouders of familie.

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) ondersteunt de 43 centrumgemeenten voor maatschappelijke opvang in hun aanpak om deze jongeren weer op weg te helpen en perspectief te bieden voor de toekomst. Onder de noemer 'Eén stap vooruit' loopt vanaf 2012 tot medio 2013 een speciaal hiervoor ontwikkeld programma. Dit is voor de gemeente Assen reden geweest om Onderzoek en Statistiek Groningen (O&S Groningen) te vragen om binnen haar gemeente een onderzoek uit te voeren naar zwerfjongeren. De gemeente wil meer zicht krijgen op deze groep en haar behoeften. Voor dit onderzoek hebben we veertien zwerfjongeren in Assen gesproken.

In deze gesprekken vertelden bijna al deze jongeren dat er vroeger sprake was van een moeilijke gezinssituatie. Bij sommige jongeren waren er veel ruzies met ouders, ouders waren afwezig of er was sprake van een vorm van mishandeling. Een aantal jongeren is voor hun achttiende uit huis gegaan, sommigen snel na hun achttiende en een aantal is uit huis geplaatst of op jongere leeftijd naar een pleeggezin of instelling gegaan.

Voordat ze in de jongerenopvang aan de Treubstraat zijn gaan wonen hebben ze vaak een periode gezworven of hebben ze zolang dat kon her en der geloged bij vrienden en kennissen.

Bij veel van deze jongeren is er nogal wat misgelopen op het gebied van werk en opleiding. Ze geven aan dat ze zich slecht kunnen concentreren. Een aantal heeft moeite om afspraken na te komen en op tijd te komen. Ook vertellen ze dat ze vroeger vaak zijn verhuisd en hierdoor moesten stoppen met hun opleiding of baan.

Er zijn binnen deze groep veel jongeren die al langere tijd geen baan, opleiding of inkomen hebben. Ze zijn bang dat een baan of opleiding weer misloopt en willen dit voorkomen door eerst aan hun problemen te werken. Veel jongeren geven aan dat ze zich slecht kunnen concentreren, dat ze het lastig vinden om nieuwe contacten te maken en dat ze slecht slapen. Een aantal geeft aan psychische problemen te hebben, er zijn jongeren met ADHD, PTSS en een aantal jongeren geeft aan last te hebben van agressieproblematiek. Het aanvragen en krijgen van een inkomen ervaren ze als lastig doordat ze voor het aanvragen van een uitkering van het kastje naar de muur worden gestuurd. Ze voldoen vaak niet aan de voorwaarden of weten niet goed waar ze moeten zijn.

Enkele van deze jongeren geven aan dat ze vroeger veel hulp hebben gehad, maar dat deze hulp lang niet altijd aansloot bij hun situatie. Een aantal zegt blij te zijn met de hulpverlening of therapie die ze nu krijgen. Ze geven aan dat ze bij de begeleiders van de Treubstraat voor alles terecht kunnen.

Bijna alle jongeren vertellen dat ze wekelijks of dagelijks blowen. Ze worden er rustig en ontspannen van en geven vaak de voorkeur aan blowen boven medicatie.

De jongeren met wie we hebben gesproken willen een toekomst voor zichzelf 'als ieder ander'. Ze willen een baan, een opleiding, een huisje, een partner en een rustig leven.

In het kader van 'één stap vooruit' wil de gemeente Assen zwerfjongeren een buddy aanbieden. De buddy's gaan jongeren ondersteunen bij allerlei praktische zaken. Wat ze precies aanbieden en voor een jongere betekenen is maatwerk en afhankelijk van de behoeften van de jongere. Verschillende instellingen zijn samen met het projectteam bezig om buddy's mogelijk te maken voor jongeren die zich aanmelden bij de jongerenopvang. Het doel is om samen 'Eén stap vooruit' te zetten voor en met de zwerfjongeren.

2. Inleiding

2.1. Inleiding

Zwerfjongeren

In 2010 heeft het kabinet de volgende nieuwe officiële definitie van zwerfjongeren geformuleerd: 'Zwerfjongeren zijn feitelijke of residentiele daklozen onder de 23 jaar met meervoudige problemen'. 'Residentieel' betekent in deze definitie dat de jongeren in een opvanginstelling verblijven.¹ Voor 2010 was de definitie van zwerfjongeren: 'jongeren tot 25 jaar met meervoudige problemen die dak- of thuisloos zijn en/of tijdelijk in de opvang verblijven'.

Eén stap vooruit

Nog steeds 'zwerfen' volgens deze definitie zo'n 8.000 jongeren op straat, zonder vast dak boven hun hoofd en zonder de zorg van ouders of familie. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) ondersteunt de 43 centrumgemeenten voor maatschappelijke opvang in hun aanpak om deze jongeren weer op weg te helpen en perspectief te bieden voor de toekomst. Onder de noemer 'Eén stap vooruit' loopt vanaf 2012 tot medio 2013 een speciaal hiervoor ontwikkeld programma. Een projectteam bezoekt de centrumgemeenten die meedoen en helpt hen te analyseren waar een gemeente staat en welke oplossingen mogelijk zijn voor de opgaven die spelen als het gaat om zwerfjongeren. De problemen van jongeren vragen om een integrale benadering, waarin aandacht is voor o.a. huisvesting, persoonsgebonden aanpak, preventie, scholing, schuldsanering en gezondheidszorg. Inzet is dat partijen hun krachten bundelen, van elkaar leren en kennis en ervaringen delen.²

Daklozenmonitor

O&S Groningen voert sinds 2006 de Daklozenmonitor uit voor de gemeente Assen. Deze Daklozenmonitor is een instrument dat als doel heeft het marginaliserings-proces van daklozen in beeld te brengen. De monitor richt zich enerzijds op preventie en nazorg bij dakloosheid, anderzijds op omvang en kenmerken van de populatie geregistreerde daklozen. De monitor maakt het mogelijk om de daklozenpopulatie langdurig te volgen en om trendverschuivingen te signaleren. Binnen de Daklozenmonitor wordt er naar de omvang van de groep zwerfjongeren gekeken en naar de kenmerken van de groep daklozen. Er wordt onder andere gekeken naar huisuitzettingen, hulpverleningscontacten, naar de omvang van de populatie daklozen, het gebruik van verschillende opvangvoorzieningen en het gebruik van postadressen.

¹ Zwerfjongeren in Nederland: een heldere definitie. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

² <http://www.1stapvooruit.nl>

Daarnaast kan ook in beeld worden gebracht in hoeverre daklozen uit de gemeente Assen gebruikmaken van voorzieningen in de gemeenten Emmen, Groningen en Leeuwarden.³

2.2. Doel van het onderzoek

Het bovenstaande is voor de gemeente Assen reden geweest om Onderzoek en Statistiek Groningen (O&S Groningen) te vragen om binnen haar gemeente een onderzoek uit te voeren naar zwerfjongeren. De gemeente wil meer zicht krijgen op deze groep. Ook wil ze een beeld krijgen van de behoeften van deze jongeren.

2.3. Opzet van het onderzoek

Vanuit O&S Groningen hebben wij met veertien jongeren gesproken, acht daarvan wonen in de jongerenopvang aan de Treubstraat en volgen een traject waarbinnen ze persoonlijk worden begeleid. Daarnaast hebben we met een aantal jongeren gesproken die gebruik maken van de passantenverblijven op deze locatie. De jongeren die in de passantenkamers verblijven worden ook begeleid, maar mogen overdag niet in de jongerenopvang verblijven. Tot slot hebben we met vijf jongeren gesproken die vroeger in de jongerenopvang hebben verbleven. Deze rapportage geeft de uitkomsten van deze gesprekken weer. Aan de hand van de voorlopige uitkomsten wil de gemeente Assen zwerfjongeren een buddy aan gaan bieden. De buddy's kunnen jongeren ondersteunen bij allerlei praktische zaken. Wat ze precies aanbieden en voor een jongere betekenen is maatwerk en afhankelijk van de behoeften van de jongere. Er heeft een gespreksavond met de zwerfjongeren en verschillende sleutelfiguren plaatsgevonden en over een aantal onderwerpen met betrekking tot de buddy's is verder doorgepraat. De verschillende instellingen zijn samen met het projectteam bezig om buddy's mogelijk te maken voor jongeren die zich aanmelden bij de jongerenopvang. Het doel is om samen 'Eén stap vooruit' te zetten voor en met de zwerfjongeren.

³ Dakloos in Assen: Daklozenmonitor Assen 2006-2012

3. Gesprekken

Voor dit onderzoek hebben we met veertien zwerfjongeren gesprekken gevoerd van één uur tot anderhalf uur. De uitkomsten van de gesprekken geven we in dit hoofdstuk.

3.1. Woonsituatie

Gezinssituatie

Bij alle jongeren die we in het kader van dit onderzoek hebben gesproken zijn er op een bepaald moment problemen ontstaan in de thuissituatie. We hebben jongeren gesproken die op jonge leeftijd uit huis zijn geplaatst omdat de ouders alcoholist waren of omdat de ouders de zorg of opvoeding niet aan konden. Vaak waren er veel ruzies thuis, met ouders of met broertjes en zusjes. Bijna alle jongeren geven aan dat het op enig moment niet meer ging thuis. Er is vaak een lange periode van conflicten geweest voordat ze uit huis zijn gegaan. Soms zijn ze zelf van de ene op de andere dag uit huis gegaan. Soms zijn ze letterlijk op straat gezet door hun ouders. Ongeveer de helft van de jongeren met wie we hebben gesproken is voor zijn of haar achttiende uit huis gegaan. De andere helft is erg snel na hun achttiende vertrokken.

“Thuis ging het niet goed omdat ik niet met mijn moeder door een deur kon. Mijn ouders konden het niet meer aan. Ik deed mijn eigen ding en luisterde niet. Ik was toen 16. Ik heb in heel Nederland in opvanghuizen gewoond”.

“Mijn vader en stiefmoeder waren het nooit eens. Dit leidde tot veel ruzie en frustratie van mij. Ik luisterde niet en stal geld van ze”.

“Ik ben door mijn ouders uit huis gezet. Ik vind het naar dat mijn ouders mij uit huis hebben gezet. Dat hoor je niet te doen bij je kinderen”.

“Ik heb in veel justitiële inrichtingen gewoond vanaf mijn twaalfde Ik heb een vervelend verleden gehad en ben door mijn grootouders opgevoed. Ik ben op mijn zesde of zevende naar Nederland gekomen vanuit Suriname. Mijn moeder was er eigenlijk nooit. Van mijn twaalfde tot mijn zeventiende heb ik in justitiële inrichtingen gewoond. Ik was heel agressief”.

Soms was er sprake van misbruik in het gezin of in de familie, of er werd geslagen. Soms was er sprake van psychische problemen bij één van de ouders. Een andere jongere vertelt over de alcohol- of drugsverslaving van de ouders.

“Mijn moeder was altijd negatief over mij en over haar nieuwe vriend. Ze sloeg mij af en toe en op den duur kwam ik op zo’n leeftijd dat ik terug ging slaan. Dat ging van kwaad tot erger. Dat kon niet meer en toen ben ik wat op straat gaan zwerven”.

“Ik ben op mijn vierde geadopteerd vanuit Brazilië. Mijn broer was zeven en mijn zus twee jaar. Tot mijn vierde had ik een naar leven. Er speelde van alles in de familie. Mijn moeder gelooft niet dat ik ben misbruikt door mijn vader”.

“Mijn ouders hebben vroeger gelogen en ik heb daar een tic aan overgehouden. Ik behandel mensen zoals ze mij behandelen. Ik had PGB en mijn moeder heeft daar voor haar eigen gebruik geld afgehaald. Ik heb een verplicht behandelproject in Frankrijk gevolgd. Ik had vroeger niemand die mij hielp. Van reclassering mocht ik niet naar huis terug. Ze waren bang dat het weer mis zou gaan”.

Zwervende

Veel van deze jongeren hebben voordat ze bij de jongerenopvang kwamen een periode bij vrienden, kameraden of ouders van vrienden gewoond. Ze konden daar op den duur niet meer blijven, doordat ze hun eigen problemen hadden of door ruzies. Een aantal jongeren heeft af en toe een nacht buiten geslapen wanneer er geen enkel adres was om heen te gaan. Sommige jongeren hebben zelf een kamer gevonden. Dit liep regelmatig mis doordat ze de huur niet konden betalen. Een aantal jongeren is uiteindelijk zelf naar de jongerenopvang gegaan. Een ander is door de hulpverlening of politie verwezen.

“Ik huurde een kamer die ik niet kon betalen. Ik had alleen inkomen vanuit studiefinanciering. Toen ben ik bij een vriendin gaan wonen en daarna heb ik weer een kamer gehuurd”.

“Ik ben zelf uit huis gegaan toen ik net achttien was. Bij een kameraad gewoond. Ik ben daar weg gegaan toen ik ruzie kreeg met zijn vriendin. Ik heb op straat ruzie gemaakt en ben zo via de politie hier gekomen. Eerst als passant daarna zes maanden in traject. Daarna heb ik een kamer gehuurd. Dat liep mis en sindsdien ben ik hier weer als passant”.

Deze jongeren zijn vaak verhuisd in hun leven. Van ouders naar grootouders, van jongerenopvang naar justitiële inrichtingen, van logeren bij vrienden tot een aantal nachten op straat. Er blijkt bepaald geen sprake te zijn van een stabiele woonsituatie.

“Hiervoor was ik opgenomen bij GGZ, ik heb één jaar gezworven omdat ik uit huis was gegaan. Ik heb een korte periode een kamer gehuurd en was af en toe bij vrienden. Daarna heb ik bij de vader van mijn vriend in huis gewoond. Toen mijn vriend het uitmaakte werd het me teveel. Ik ben toen vier weken opgenomen bij GGZ”.

“Vanuit het Werkplein ben ik hierheen gestuurd. Ik ben hier weggestuurd wegens roken op mijn kamer. Nu logeer ik het meest bij mijn vriend. Ik heb in totaal een keer of vijf echt een nacht buiten geslapen. Dan werd ik eruit gezet net toen ik ruzie had met mijn moeder”.

“Ik heb vanaf mijn tweede jaar in internaten gewoond. Op mijn achttiende zei Jeugdzorg: ‘Zoek het maar uit’. Sindsdien heb ik geen postadres of vast adres gehad. Werk is niet meer gelukt en ik heb veel op straat geleefd vanaf mijn achttiende. Omdat ze op veel woongroepen of in veel instellingen niet met mijn gedrag konden omgaan ben ik vaak verhuisd.

“Ik logeer bij mijn vriend of bij een vriendin. Ik kan me hier niet inschrijven in verband met zijn uitkering. Hier blijven is dus ook lastig. Er komen allemaal deurwaarders”.

De jongerenopvang

De jongeren die er wonen zijn tevreden over de jongerenopvang. Ze geven aan dat ze voor alles bij de begeleiding terecht kunnen. Ze helpen met hun administratie en allerlei formulieren. Ze kunnen bellen naar instellingen als dat nodig is. De jongeren vertellen dat ze zich serieus genomen voelen. Wel geven bijna alle jongeren aan dat ze moeite hebben met de regels. Ze vinden dat ze vroeg binnen moeten zijn door de week en zouden willen dat ze op hun kamer mochten roken. Sommige jongeren hebben moeten wachten op een plek omdat er een wachtlijst was. Vaak konden ze in deze wachttijd terecht in de passantenverblijven.

“Ik woon samen met mijn zoontje bij mijn moeder in. We zijn in afwachting van een huurhuis. Ik kon niet samen met mijn zoontje aan de Treubstraat wonen en om die reden heb ik ervoor gekozen om hier niet te wonen”.

“Ik vind het wel vervelend dat er veel regels zijn hier. Verder helpen ze me met alles. Bellen en papierwerk”.

Netwerk

Elke jongere heeft zijn eigen verhaal. Veel jongeren staan er zo goed als alleen voor. Ze hebben geen of weinig contact met hun familie. Vrienden en kennissen zijn ze uit het oog verloren doordat ze vaak zijn verhuisd. Of ze hebben in tijden dat ze het moeilijk hadden zelf het contact verbroken.

Door de teleurstellingen in het verleden vertrouwen ze anderen niet snel. De meeste jongeren hebben een paar vrienden en hebben geen behoefte aan een groot netwerk. Ze geven aan dat ze tevreden zijn over hoeveel mensen ze om zich heen hebben. Ze hebben genoeg aan zichzelf en aan de mensen om hen heen. Ze vinden het contact met hun familie prima. Ze zien dat er vroeger veel gebeurd is en dat het contact veranderd is.

“Ik heb geen contact met familieleden. Ik heb een paar mensen om me heen. Vrienden heb ik niet. Ik heb mezelf en dat is genoeg. Ik praat wel wat met mensen van de begeleiding. Ik vind het wel best zo. Met familie hoef ik geen contact. Die zitten allemaal in de drugs”.

“Ik ga wel om met mijn zussen, maar heb ook juist met hun vaak ruzie. Vrienden heb ik hier niet, vroeg of laat praten ze toch over je rug. Contact met mijn moeder gaat nu wel prima”.

“Ik heb niet veel contact met familie want ze zijn altijd negatief over mij. Ik hoef geen contact. Toen ik op straat sliep hebben ze niet geholpen. Ik heb een paar vrienden en vriendinnen”.

“Ik ben langzaam een beetje een netwerk aan het opbouwen. Ik had dat afgebroken toen het slecht met me ging”.

Enkele van deze jongeren geven aan dat ze regelmatig contact hebben met hun familie. Ze vertellen niet met hun ouders samen te kunnen leven maar vinden het contact wel dierbaar. Bij zaken als financiën en administratie krijgen de jongeren nu hulp. De één krijgt het van familie of vrienden en de ander van de begeleiders van de jongerenopvang.

“Mijn broertje belt mij erg vaak en die wil dat ik elke dag langskom. Mijn vader is zijn huis uitgezet en die zit aan de drank en drugs. Verder heb ik geen contact met of hulp van familie. Ze hebben veel geld maar willen eigenlijk niet helpen. Verdere vrienden heb ik niet. Ik vind het ook lastig omdat ik helemaal geen geld heb. Niet eens één euro”.

“Mijn vrienden wonen in Beilen. Ik zie mijn ouders geregeld. Toen ik 20 was hebben ze mij uit huis gezet, mijn zus toen ze 14 was. Ik vind dat nog altijd naar. En dat maakt het contact anders”.

“Een netwerk heb ik niet. School en mezelf, dat is alles wat ik nodig heb. Het is gebleken dat ik niemand kan vertrouwen. Mijn moeder heeft me verraden en geld gestolen, mijn vader deed niks. Alleen met mijn broer heb ik contact. Dat ik geen contact heb met vrienden is mijn eigen keuze geweest”.

De jongeren geven aan dat ze het lastig vinden om mensen te vertrouwen. Ze zijn in het verleden teleurgesteld en maken niet snel nieuwe contacten. Ze vertellen dat ze zichzelf niet snel laten zien. Aan de andere kant vertellen de meeste jongeren erg veel tijdens het gesprek.

“Ik vind het moeilijk om met mensen die ik niet zo goed ken te praten”.

“Ik kan anderen claimen. Ik ben bang om contacten aan te gaan”.

“Ik vertrouwde mensen slecht, nu ik hier ben gaat dat weer wat beter”.

3.2. Hulpverlening

Hulpverlening vroeger

Een aantal jongeren geeft aan dat er vroeger hulpverlening is geweest in hun gezinssituatie. Ze vertellen dat deze hulpverlening hun niets heeft gebracht. Ze zien achteraf wel dat er hulp nodig was. Veel jongeren geven aan dat ze de echte praktische hulp met administratieve zaken hebben gemist. Ze hebben dit nooit geleerd. Ook geeft een aantal jongeren aan vroeger helemaal geen hulp te hebben gehad.

“In al mijn internaten heb ik veel begeleiding gehad, maar niet echt hulpverlening. Ik had dat wel gewild of nodig gehad. Ik heb ook praktische hulp gemist. Als ik dat wel had gehad was het heel anders gegaan. Ik heb niets gehad aan de hulp van Jeugdzorg”.

“Toen mijn ouders zijn gescheiden heb ik hulp gehad. Het was eigenlijk de verkeerde hulp. Ik weet niet goed welke hulp ik nodig had. Ik ben zelf niet zo’n prater”.

“Ik heb toen ik verhuisd was uit de Treubstraat gesprekken gehad met GGZ. Ik heb veel gesprekken gehad maar had dit eigenlijk eerder gewild. Ik heb vroeger thuis eigenlijk nooit hulpverlening gehad. Ik weet niet wat voor hulp ik toen nodig had gehad”.

“Ik heb geprobeerd hulp te krijgen. Ik werd steeds niet geholpen. Toen werd ik één keer heel boos en toen lukte het. Toen mijn vriend het uitmaakte kwam ik op een crisisplek. Ik heb vroeger met mijn moeder gezinstherapie gehad, dat heeft niet echt geholpen. Ik had wel eerder hulp nodig gehad, maar ik ben nooit duidelijk geweest over wat er aan de hand was”.

“Ik heb vroeger bij GGZ gedragstraining gehad. Ik moest een oefening doen en als iets niet lukte mocht ik niet heel boos worden”.

Hulpverlening nu

Alle jongeren die we hebben gesproken geven aan dat ze van hun begeleiders alle hulp krijgen die ze wensen. Ze kunnen hun verhaal kwijt en ze krijgen hulp bij het aanvragen van uitkeringen en andere regelingen en bij hun administratie. Er zijn een paar jongeren die wekelijks een gesprek hebben bij de GGZ, het AMK of bij Promens Care. Een aantal jongeren zou gesprekken willen met een psycholoog, voor zichzelf of in verband met een plan om een WAJONG uitkering aan te vragen. De jongeren zijn blij dat ze nu ze in de jongerenopvang wonen wel hulp krijgen. Veel jongeren geven aan dat ze eerder hulp nodig hadden. Toen was de hulp er niet of ze wisten niet waar ze hiervoor moesten zijn. Veel jongeren hebben voordat ze aan de Treubstraat woonden veel schulden opgebouwd en vaak langere tijd zonder inkomen geleefd. Juist in deze periode hadden ze hulp gewild en nodig gehad. In veel gevallen was er toen geen hulp.

“Ik zou wel met een psycholoog willen praten, maar dat duurt eeuwen. Ik zou mijn verleden een plekje willen geven”.

“Eerst had ik één uur per week therapie. Dit bleek te weinig te zijn. Ik kreeg het aanbod voor drie dagdelen per week. Het was bijna geregeld, maar nu willen ze me niet meer in een groep omdat ik een agressieprobleem heb”.

“Ik heb twee keer per week gesprekken bij GGZ (Geestelijke Gezondheids Zorg) na de crisisopname, vanwege mijn PTSS (Post Traumatisch Stress Syndroom). Ik kan EMDR (Eye Movement Desensitization and Reprocessing) therapie krijgen. Gelukkig krijg ik nu wel hulp”.

“Ik heb geen hulp nodig met mijn zoontje of mijn huishouden. Meer met de administratie en de financiën”.

“Ik krijg nu genoeg hulp. Ik heb nooit een diagnose gekregen van ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder). Bij Accare gaan ze uitzoeken of ik ADHD heb”.

“Ik heb een tijdje geleden GGZ gebeld voor een paar gesprekjes. Die vrouw vond het nodig dat ik deeltijd behandeling ging doen. Ik ben in dubio of ik het wil. Ik zou wel een soort dagcoach willen”.

3.3. Gezondheid

Lichamelijke gezondheid

Ongeveer de helft van de jongeren zegt helemaal geen lichamelijke klachten te hebben. Daarnaast zijn er jongeren die aangeven last te hebben van hoofdpijn en rugklachten.

“Ik kan niet te lang staan of zitten dan krijg ik rugklachten. Ik heb weleens fysio gehad maar toen werd dat niet meer vergoed”.

“Ik heb snel stress, migraine, PTSS”.

Psychische gezondheid

Daarnaast geeft ruim de helft van de jongeren aan dat ze psychische klachten hebben. Veel jongeren geven aan dat ze slecht kunnen slapen. Ze liggen vaak te piekeren in bed. Vervolgens kunnen ze 's ochtends moeilijk wakker worden. Ook geven veel jongeren aan dat ze zich erg slecht kunnen concentreren. Meer dan de helft van de jongeren zegt snel agressief te worden.

“Ik kan heel vaak niet slapen 's nachts, dan ben ik alleen maar aan het denken en denken. In mijn hoofd is het te druk”.

“Ik denk veel te veel na. Soms word ik er gek van. Als ik dan eenmaal slaap ben ik niet wakker te krijgen. Ik kan erg boos worden als iemand mij onterecht beschuldigd. Dat is een paar keer zo uit de hand gelopen dat ik weg ben gestuurd. Nu heb ik mezelf aangeleerd om minder snel agressief te worden”.

“Ik heb gesprekken gehad met GGZ. Ik heb een trauma van vroeger. Ik ben vergeetachtig”.

“Ik ben nog steeds wel snel boos, maar sinds ik uit de inrichting ben heb ik niet meer gevochten. Ik heb veel meegemaakt en ben niet zo'n prater”.

“Ik werd stiller en stiller en kreeg driftbuien. Ik durfde de deur niet meer uit en had een soort pleinvrees. Ik stel hoge eisen aan mezelf. Ik ben eerder erg depressief geweest, toen hebben we de crisisdienst gebeld”.

Er is een aantal jongeren die aangeven dat ze medicijnen hebben gebruikt of nu nog gebruiken, anti-depresssiva of medicatie voor ADHD. Veel jongeren geven aan dat het blowen nu als een soort medicatie werkt. Ze worden er rustig van en het is door het blowen minder druk in hun hoofd.

“Ik gebruik geen medicijnen, maar blow wel altijd. Vroeger gebruikte ik medicatie, nu maakt het blowen mij rustig”.

Verslavingen

Bij veel jongeren waren er al langere tijd ruzies en spanningen thuis. Een groot aantal jongeren experimenteerde toen ze nog thuis woonden met drugs. Vervolgens volgde er vaak een periode van veel spijbelen en sommige jongeren zijn helemaal gestopt met school.

“Ik gebruikte drugs, mijn moeder kon dat niet aan. Ik gebruikte altijd en overal, ook op school”.

“Ik luisterde slecht en mijn vader dreigde met het Poortje. Daar ben ik anderhalf jaar geweest. Ik ben daar aan de hard drugs gegaan. Na het Poortje had ik alle vrijheid. Ik kwam in een huis met junkies. Ik ben daar weggestuurd en ben naar mijn moeder gegaan. Dat ging ook niet goed. Ik ben bij mijn oma gaan wonen. Daar ben ik veranderd. Ik ga nu proberen te stoppen met alle drugs”.

Veel jongeren hebben behoorlijk geëxperimenteerd met drugs. Op een enkeling na geven alle jongeren aan te blowen. Een aantal jongeren geeft aan rustig te worden van het blowen. Ze geven aan ‘af en toe’, ‘soms’ of ‘alleen te blowen als het aanwezig is’. Na wat doorvragen blijken ze zo goed als allemaal dagelijks te blowen. In de jongerenopvang mag geen alcohol of drugs gebruikt worden. Ze mogen sigaretten op het plein voor de jongerenopvang roken. Andere middelen mogen enkel buiten de opvang gebruikt worden. Mits ze geen overlast bezorgen mogen de jongeren wel onder invloed in de opvang zijn.

“Ik ben verslaafd aan blowen. Degene hier die geld heeft die koopt wat. Sinds ik 12 ben blow ik eigenlijk de hele dag. Het werkt voor mij beter dan medicijnen. Vroeger heb ik medicijnen voor ADHD gebruikt”.

“Vroeger gebruikte ik erg veel drugs. Dat was ook de aanleiding dat ik uit huis ben gegaan. Ik blow alleen als ik zin heb en gebruik één keer per maand hard drugs”.

“In mijn vriendengroep ging iedereen drugs gebruiken. Ik vond dat niet fijn en ben uit de groep gestapt. Ik ben er gelukkig vanaf. Ik blow nu af en toe”.

“Ik blow 3 keer in de week en drink af en toe. Ik ga helemaal stuiteren als ik een tijdje niet blow”.

3.4. Dagbesteding

Dagbesteding

Van de veertien jongeren met wie we hebben gesproken zijn er twee bezig met een opleiding, drie hebben een WWB-uitkering en één jongere is met zwangerschapsverlof. De overige acht jongeren die we hebben gesproken hebben geen dagbesteding. Een paar jongeren hebben al ruim een jaar geen dagbesteding. Alle jongeren hebben hun eigen verhaal en hun eigen redenen waarom ze geen dagbesteding hebben. In veel situaties zijn eerdere pogingen op school of werk mislukt. De jongeren willen eerst hun persoonlijke problemen oplossen. Ze zijn bang dat een nieuwe opleiding of baan op dit moment mis zou lopen.

Een aantal weet niet goed wat ze willen of kunnen doen en zijn zich aan het oriënteren. Daarnaast zijn er jongeren die ervaren dat ze van het kastje naar de muur worden gestuurd. Werk is er niet, voor een WWB of een Wajong uitkering komen ze niet in aanmerking.

“Ik heb geen dagbesteding. Soms ga ik de stad in. Ik doe eigenlijk niks. Soms ga ik winkelen, soms naar mijn moeder. Ik wil wel iets doen maar ben bang dat het weer mis gaat”.

“Ik ben nu aan het solliciteren. Ik heb een uitkering aangevraagd en dan moet je eerst solliciteren. Verder niks. Uitslapen. Beetje tv kijken. Het grootste gedeelte van de dag ben ik aan het wachten op de volgende dag”.

“Ik heb nu bijna een jaar geen dagbesteding. Toen ik werk had ging het mis omdat ik er 's ochtends niet uit kon komen. Ik vind het wel vervelend dat ik geen dagbesteding heb”.

“Ik ga nu overdag naar Groningen en hang wat rond met vrienden. We praten, blowen en drinken”.

Opleidingen

De meeste jongeren zijn aan meerdere opleidingen begonnen. Ze hebben deze opleidingen vaak niet afgemaakt. Vaak zijn ze gestopt vanwege hun woonsituatie. Regelmatig moesten ze stoppen vanwege een verhuizing. Ook verzuimden ze veel door de spanningen en ruzies thuis. Veel jongeren zouden in de toekomst een opleiding willen volgen. Meestal hebben ze een duidelijk beeld welke opleiding ze willen volgen. Vaak geven ze aan dat ze er nu nog niet klaar voor zijn, omdat ze eerst een meer stabiele situatie voor zichzelf willen. Ze zijn bang dat het anders weer mis gaat.

“Ik was weer met school begonnen. Maar dat ging niet goed want ik kan niet tegen kritiek. Als ik kritiek krijg dan ga ik niet meer. Ik werk nu eerst aan mezelf”.

“Qua boeken kan ik ook echt niet leren, maar een kast zet ik met mijn ogen dicht in elkaar. Na de basisschool heb ik geen diploma's gehaald. Ik heb verschillende opleidingen gevolgd, voor timmerman, automonteur, binnenvaartschipper en ICT. Allemaal mislukt door de stress in mijn hoofd. Ik was een onrustige leerling op school. Ik kon niet stilzitten en me focussen”.

“Ik heb de vmbo afgerond. Ik ben gestopt want ik moest geld verdienen om mijn huur te betalen. Later ben ik weer met een opleiding begonnen, maar ik kan me niet concentreren. Ik ben toen fulltime gaan werken”.

“Ik ben nu bezig met MBO Detailhandel. Ik ben vaak van school gegaan omdat de woonsituatie weer onduidelijk was. Daarom heb ik nog nooit een opleiding afgerond”.

“Doordat ik er weinig was heb ik slechte cijfers gehaald. Ik ben snel afgeleid. Ik zou daar wel hulp bij willen”.

Werkervaring

De werkervaring van deze jongeren is vooral opgebouwd uit stages. De jongeren geven aan dat het moeilijk is om een baan te houden wanneer je thuissituatie instabiel is. Ook geven ze aan moeite te hebben om afspraken na te komen. Een aantal van deze jongeren vindt het moeilijk om 's ochtends op tijd wakker te worden en op het werk te verschijnen.

“Ik liep stage vanuit mijn opleiding. Ik kreeg kritiek omdat ze vonden dat ik ongeïnteresseerd deed. Ik was twee weken ziek daardoor. Toen ik daarna weer wilde beginnen wilde de school me niet meer terug”.

“Ik ben wat aan het solliciteren. Eigenlijk zou ik in therapie willen en WAJONG aanvragen. Ik heb vooral stages gehad. Verder bij de Albert Heijn gewerkt. Ik heb ontslag bij de AH genomen om bij de kermis te gaan werken. Ik kreeg daar veel meer betaald”.

“Ik heb in de zorg gewerkt, voornamelijk stages. Erg eentonig werk en het ging naar mijn idee mis daardoor. Ik werd chagrijnig of verdrietig en werkte te snel en onzorgvuldig. Ook liep het vaak mis doordat ik geen vast adres had”.

3.5. Financiën

Inkomen

Van de jongeren met wie we spraken hadden er acht geen inkomen. Ze hebben geen werk, geen uitkering en geen dagbesteding. Veel van deze jongeren hebben al lange tijd, sommigen zelfs een paar jaar, geen inkomen. Ze zijn wel allemaal 'bezig' om een inkomen te regelen. Ze ervaren dat ze hierin van het kastje naar de muur worden gestuurd. Ze worden op verschillende plekken weggestuurd en zien door de bomen het bos niet meer. Soms voldoen ze niet aan de voorwaarden of ze hebben niet de juiste papieren. Ze geven aan dat ze door hun problemen niet kunnen solliciteren of ze zijn niet in het bezit van een ID-kaart. Zo zijn er verschillende redenen waarom ze het zonder inkomen moeten zien te redden. Deze jongeren lenen geld, leven van het inkomen van de partner of ontvangen enkel zorgtoeslag. Ze zijn gewend om niets uit te geven en niets te betalen. Enkele jongeren hebben een inkomen uit studiefinanciering of een WWB-uitkering. Een enkeling heeft een betaalde baan.

“Op dit moment heb ik een uitkering. Ik krijg weekgeld. Is misschien beter want ik ben niet goed met geld”.

“Ik heb op dit moment geen inkomen, al jaren niet. Ik ben bezig met een indicatie en daarna wil ik WAJONG aanvragen”.

“Ik had een WAJONG uitkering aangevraagd. Maar dat krijg ik niet. Ik heb al anderhalf jaar geen inkomen. Eerst had ik wel zorgtoeslag. Ik word van het kastje naar de muur gestuurd. Het aanvragen was ook lastig omdat ik geen ID kaart had”.

Schulden

Bijna alle jongeren hebben schulden. Ze geven aan dat het komt omdat ze lange tijd geen inkomen hebben of hadden. Ze hebben weinig overzicht over hun schulden. Ze geven aan vroeger niet te hebben geleerd om met geld om te gaan. Door het gebrek aan inkomen lossen ze niet af op hun schulden. Ze vinden het vervelend dat ze schulden hebben en het levert ze stress en soms slapeloze nachten op. Een enkeling geeft aan geen schulden te hebben.

“Ik heb ongeveer vier duizend euro schuld van abonnementen en verzekeringen. Voordat ik in budgetbeheer zat heb ik nooit iets afgelost op mijn schulden”.

“Ik zou willen dat er iets met mijn schulden gebeurt. Maar daarvoor heb ik eerst een inkomen nodig. Ik heb veel zwart gereisd met de trein. Ik heb nog nooit afgelost op mijn schulden”.

“Ik heb totaal geen idee hoeveel schuld ik heb. Als er een rekening kwam legde ik het direct aan de kant. Ik weet wel waar ik hulp zou kunnen krijgen voor mijn schulden. Maar ik heb eerst een inkomen nodig”.

“Ik heb wel wat schulden. Wat achterstanden van betalingen. Binnenkort gaat de GKB alles regelen. Studieschuld, ziektekosten, bekeuringen”.

“Ik heb veel schulden. Ik heb echt een gat in mijn hand. Ik zit in de schuldsanering nu”.

3.6. Zwerfjongeren

Buddy

We hebben deze jongeren gevraagd wat ze nodig hebben. We hebben gevraagd wat voor hulp ze van een buddy zouden willen. De jongeren denken aan iemand die ze helpt met de administratie en meegaat naar afspraken. Veel jongeren denken dat een ander erg veel baat kan hebben bij een buddy, maar zien voor zichzelf niet zo erg de noodzaak.

“Een buddy zou mee kunnen gaan naar bijvoorbeeld een sollicitatie. Het is maatwerk wat ze moeten aanbieden. Ook hulp met papieren invullen. Hulp met schulden. Kan een professional zijn of familie. Ik heb zelf kameraden die ik kan vragen”.

“Een buddy lijkt mij goed om tegen te kunnen praten en om te helpen met papieren”.

“Een buddy zou een professional kunnen zijn of een vrijwilliger. Het verschilt per persoon en ook per situatie of het gewenst is en in welke mate”.

“Ik heb mijn eigen buddy’s die met mij ergens heen gaan. Mijn vrienden denk ik dan aan”.

“Ik zou wel een soort dagcoach willen”.

Ex-bewoners van de jongerenopvang

De jongeren die niet meer in de jongerenopvang wonen geven aan dat ze een leuke tijd in de opvang hebben gehad. Sommigen geven aan dat ze niet veel verder zijn gekomen in de wirwar van regels en uitkeringen. Wel geven ze aan dat ze een beter dag- en nachtritme hebben gekregen en meer structuur in hun leven.

“Ik ben hier eerst een half jaar geweest en nu later weer als passant. Het verblijf hier heeft mij weinig gebracht. Ik heb zelf van alles geregeld voor mijn schulden. Je leert hier wel een ritme opbouwen. Je hebt een dak boven je hoofd”.

“Ik vond het een hele gezellige tijd. Ik heb al die tijd geen inkomen en woning geregeld. Ze proberen dingen te leren over ritme, structuur, herinneren aan afspraken. Ze zouden de jongeren wat meer mogen pushen. Ik ben daar voor het eerst drugs gaan gebruiken”.

“Het is wel oké. Wel veel regels. Ik ben er een paar keer bijna uitgezet wegens roken op mijn kamer. Ik heb nog een week een extra kans gekregen. En je moet te vroeg thuis zijn. Ze helpen je met al het papierwerk. En met bellen. Ik wil hier wel graag weg, zit hier al veel te lang”.

“Ik heb hier nooit verbleven, krijg ambulante hulp. Ben erg tevreden. Ik kan hier altijd voor alles terecht. Ik mag hier bellen en ze helpen me en denken mee”.

Toekomst

Ik heb jongeren gevraagd wat ze willen voor hun toekomst. Hoe zien ze hun toekomst en wat zijn hun wensen voor de toekomst. Eigenlijk willen alle jongeren een toekomst zoals ieder ander.

Ze willen een eigen woning, een leuke baan en een gezin. Ook willen ze hun schulden aflossen en een rustig leven.

“Ik zou wel met mensen in een bejaardentehuis willen werken of met kinderen. Verder werken, huisje, auto. Zoals alle normale mensen. Over een paar jaar hoop ik op school te zitten en een huisje te hebben”.

“Ik zou een eigen huis willen, het liefst in Groningen. Ik zou tatoeëerder willen worden”.

“Schulden aflossen en een eigen huisje. Leuke spulletjes. Huisje, boompje, beestje. Wat ik qua werk of opleiding zou willen weet ik echt niet”.

“Ik zou een eigen huisje willen met één keer in de week begeleiding. Enkel voor de financiën en de administratie”.

“Ik zou in Zwolle willen wonen in mijn eigen huis. En ik wil overgaan naar het volgende jaar. Ik wil veel geld verdienen met deze opleiding en mijn latere baan. Ik wil iets meemaken in mijn leven wat andere mensen niet meemaken”.

Wat hebben zwerfjongeren nodig?

We hebben gevraagd of de jongeren andere zwerfjongeren kennen in Assen. Ook hebben we gevraagd of deze jongeren hulp krijgen en of ze ergens overnachten. Ze geven aan dat ze geen andere zwerfjongeren kennen buiten de jongeren die in de opvang wonen. Een enkeling weet iemand te noemen.

“Mijn beste vriendin woont samen met haar moeder op één kamer. Haar moeder is gek en haar vader sloeg hen. Ik heb haar geadviseerd om hier te komen, maar ze wil geen hulp”.

“Ik ken geen zwerfjongeren. Ik denk niet dat er in Assen echt zwerfjongeren zijn. Ze hebben volgens mij allemaal wel een plek”.

Tot slot hebben we gevraagd wat zwerfjongeren nodig hebben. Wat hebben ze nodig om niet langer te hoeven zwerven en wat hebben ze nodig om uit de huidige situatie te komen. De jongeren geven aan dat het belangrijkste een huis, een inkomen en werk is.

“Jongeren moeten zelf de eerste stap zetten. Als ze niet geholpen willen worden gaat het toch niet”.

“Bij alle jongeren is het in de thuissituatie helemaal misgegaan”.

“Goed om jongeren zoveel mogelijk zelf te laten doen”.

“Jongeren hebben een inkomen nodig, een eigen woning, structuur en werk”.

“Ik denk ook dat er behoefte is aan een huis of opvang specifiek voor tienermoeders”.

“Ik vind het wel naar dat zwerfjongeren een erg laag salaris hebben. Hierdoor wordt het erg moeilijk gemaakt om iets op te starten. Ik vind het goed dat zwerfjongeren zelf moeten regelen wat ze zelf kunnen”.

BASIS VOOR BELEID

BEZOEKADRES

Eendrachtskade ZZ 2
9726 CW Groningen

POSTADRES

Postbus 1125
9701 BC Groningen

T (050) 367 56 30

F (050) 367 56 33

E info@os.groningen.nl

I www.os-groningen.nl